

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Üniversiteye Giriş Sınavlarının Tek Aşamaya İndirilmesi Hakkındaki Görüşleri*

High School Teachers' Opinions on a One-Stage University Entrance Examination

Hülya Kelecioğlu
Hacettepe Üniversitesi

Öz

Bu çalışmada, ortaöğretim öğretmenlerinin üniversiteye giriş sınavlarının tek aşamaya indirilmesi hakkındaki görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, 21 okulda lise 2. ve 3. sınıf öğretmenlerine bir Öğretmen Anketi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan toplam öğretmen sayısı 410'dur. Öğretmenlerin her bir anket sorusuna verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri elde edilmiştir. Araştırmanın sonunda öğretmenlerin, üniversiteye giriş sınavının tek aşamalı olmasının, müfredata uymalarını olumsuz yönde etkilediğini ve öğretim faaliyetlerini kısmen bu sınava göre ayarladıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, sınavın tek aşamaya inmesiyle birlikte öğrencilerin dershaneye olan taleplerinde bir azalma olmadığı ve lise 3. sınıfların ders başarılarında azalma olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin çoğunlukla, okutukları derslerle sınavda sorulan sorular arasındaki ilişkinin azaldığı; okullardaki öğretimin bu durumdan olumsuz yönde etkilendiği; sınavın öğrenciler üzerinde yaptığı psikolojik baskıda bir azalma olmadığı ve öğrencilerin derslere olan ilgisinin azaldığı görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır.

Anahtar sözcükler: Üniversiteye giriş sınavları, tek aşamalı ve iki aşamalı sınav sistemi, Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS), ÖSS'nin ortaöğretime etkisi.

Abstract

This study aims at determining secondary school teachers opinions on a one-stage university entrance examination. To this end a questionnaire was given to 140 teachers from 21 schools. The frequencies and percentages of the replies given to each question were calculated. In conclusion, a one-stage university entrance exam was found to have an adverse effect on teacher willingness to follow the curriculum as they made partial changes in their course programs to meet the perceived exam needs of the students. A majority of teachers stated that the attraction of extramural private courses did not decrease for the students with the change from a two-stage exam. Additionally, the success of the senior students was observed to decrease remarkably. A majority of teachers also stated that after the said change in the style of the university entrance exam, the relationship between the content of the courses and the questions asked in the exam was weakened, which was undesirable. Furthermore, although the psychological pressure on the students to take the exam did not decrease, they were observed to have less interest in the courses in the school curriculum.

Key words: University entrance exam, a one-stage and two-stage examination system, Student Selection Exam (OSS), the effect of OSS on secondary school education.

Giriş

Ülkemizde 1960'lı yıllarda artmaya başlayan yükseköğrenime olan talep, günümüze kadar hızını artırarak devam etmiştir. Yükseköğretim kurumlarının artan talebi karşılayacak kapasitede olmaması ve bazı yükseköğretim kurumlarına diğerlerinden daha fazla talebin ol-

ması, bu kurumlara öğrenci seçme işlemini zorunlu hale getirmiştir. Yükseköğrenim görmek isteyen öğrencilerin her yıl katlanarak çoğalması, üniversiteye girişi ülkemizin önemli sorunlarından biri haline getirmiştir.

Bu sorunun çözümü için üniversiteye giriş, 1974 yılından bu yana Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından merkezi sınavlarla yapılmaktadır (Dökmen, 1992). Bu sınav, 1980 yılına kadar tek aşamada yapılmakta iken, 1981 yılından itibaren iki aşamalı olarak yapılmaya başlanmıştır. 1987 yılına kadar sınavın ilk aşaması olan ÖSS "seçme", ikinci aşaması olan ÖYS

Hülya Kelecioğlu, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı, Ankara.

*Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi tarafından desteklenmiştir.

“yerleştirme” amacını taşımaktaydı. 1987 yılından itibaren bu iki aşama, iki ayrı sınav haline getirilerek her ikisi de seçme ve yerleştirme amacıyla kullanılmaya başlanmıştır (Dökmen, 1992). Daha önce seçme amacıyla kullanılan ÖSS'nin amaçları da sınavın ikinci aşaması için adayları seçmek ve birinci aşama puanına göre öğrenci alan yükseköğretim kurumlarına, bu kurumları seçen adaylardan en uygun olanını seçmek ve yerleştirmek olarak belirtilmiştir (ÖSYM, 1988).

1999 yılında sınav sisteminde bir değişiklik yapılarak ÖYS kaldırılmış ve üniversiteye öğrenci seçme ve yerleştirme ÖSS ile yapılmaya başlanmıştır. 1999 yılına kadar Açıköğretim Fakültesi dışında en az dört yıllık yükseköğretim programları için seçme sınavı olan ÖSS, 1999 yılından itibaren tüm yükseköğretim programları için hem seçme hem de yerleştirme amacıyla kullanılmaktadır (ÖSYM, 1988).

Ülkemiz için önemli bir sorun olan ve zaman zaman değişikliklere uğrayan üniversiteye giriş sistemi, büyük ölçüde ortaöğretim öğrencilerini, öğrencilerin ailelerini, öğretmen ve okul yöneticilerini etkilemektedir. Bu etkinin başta öğrenciler olmak üzere, yukarıda belirtilen gruplar üzerinde eğitimsel, psikolojik ve sosyal boyutlarının olduğu düşünülmektedir. Örneğin, 1999 yılından itibaren sınavın tek aşamalı olmasıyla birlikte, ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenler arasında, üniversiteye girişin tek aşamalı sınavla gerçekleştirilmesiyle birlikte bu okulların özellikle üçüncü sınıflarında ders programlarının uygulanmadığı, öğrencilerin ÖSS'de programda yer alan konularla ilgili sorular sorulmadığı için derslere girmedikleri hakkında yaygın şikayetlere rastlanmıştır.

Üniversiteye giriş sınavlarının ortaöğretim okullarındaki öğretim üzerinde etkilerinin olup olmadığını, varsa bunların ne tür etkiler olduğunun belirlenmesinin, ortaöğretim öğrencilerine, öğretmen ve yöneticilerine, ÖSYM'ye ve ortaöğretim kurumlarından sorumlu olan Milli Eğitim Bakanlığı'na yararı olabilir. Bu etkiler doğrultusunda sınav sisteminde ya da ortaöğretimde veya her ikisinde birden bazı düzenlemelere gidilmesi gerekebilir. Bu amaçla bu çalışmada, ortaöğretim öğretmenlerinin sınavın tek aşamaya indirilmesinin öğretime etkileri, öğrenciler üzerindeki etkileri ve tek aşamalı sınav hakkındaki görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Bu araştırma, lise 2. ve 3. sınıf öğretmenlerinin üniversiteye girişin tek aşamalı olması hakkındaki görüşlerini saptamaya yönelik betimsel bir çalışmadır.

Araştırma, Adana, Antalya, Balıkesir, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Malatya, Samsun, Siirt ve Trabzon illerinde toplam 21 ortaöğretim okulundaki lise 2. ve lise 3. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Felsefe Grubu, Matematik, Fizik, Kimya ve Biyoloji dersi öğretmenleri üzerinde yürütülmüştür. Araştırmaya toplam 410 öğretmen katılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak Öğretmen Anketi kullanılmıştır. Anketteki sorular, bu konuda daha önce hazırlanmış olan anketlerden (Baykul, 1990), ÖSS ile ilgili kamuoyuna yansıyan uzman, öğrenci ve öğretmen görüşlerinden yararlanılarak hazırlanmıştır. Öğretmen Anketi 16 sorudan oluşmuştur.

Öğretmen Anketi'nin uygulanması Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırmaları Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED) aracılığı ile yapılmıştır. Anket, araştırma kapsamına alınan okullara posta ile gönderilmiştir.

Öğretmenlerin sorulan sorulara ilişkin görüşlerini belirlemek için her soruya verilen cevapların sınıflara göre frekans ve yüzdeleri hesaplanmış; öğretmen görüşleri arasında branşlara göre farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla χ^2 testi uygulanmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Tek Aşamalı Sınavın Öğretime Etkisi

Tek aşamalı sınavın lise 2. ve 3. sınıflardaki öğretime etkisini belirlemek amacıyla Öğretmen Anketi'nde dört soru yer almıştır. Bunlardan, sınavın tek aşamaya indirilmesinin öğretmenlerin ders için yaptıkları hazırlığı etkileyip etkilemediğine ilişkin sorulara verilen yanıtların sınıflara ve derslere göre dağılımı Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1'e göre üniversiteye giriş sınavının tek aşamaya indirilmesinden sonra öğretmenlerin ders için yaptıkları hazırlığı etkileyip etkilemediğine ilişkin sorulara verilen yanıtların dağılımı hem lise 2. sınıf hem de lise 3. sınıf öğretmenleri arasında branşlara göre manidar farklılık göstermektedir. Lise 2. sınıf öğretmenlerinin

Tablo 1.
Tek Aşamalı Sınavın Ders İçin Yapılan Hazırlığa Etkisi

		LİSE 2					LİSE 3				
		Daha fazla	Daha az	Hiç	Boş	Toplam	Daha fazla	Daha az	Hiç	Boş	Toplam
Türk Dili ve Edebiyatı	f	9	16	43	2	70	11	20	42	5	78
	%	12,86	22,86	61,43	2,86	100,00	14,10	25,64	53,85	6,41	100,00
Tarih	f	7	0	29	2	38	6	3	27	2	38
	%	18,42	0,00	76,32	5,26	100,00	15,79	7,89	71,06	5,26	100,00
Coğrafya	f	4	2	16	0	22	6	7	16	0	29
	%	18,20	9,10	72,70	0,00	100,00	20,69	24,14	55,17	0,00	100,00
Felsefe	f	1	4	11	0	16	2	5	16	0	23
Grubu	%	6,25	25,00	68,75	0,00	100,00	8,70	21,74	69,56	0,00	100,00
Matematik	f	9	27	45	0	81	5	37	38	0	77
	%	11,11	33,33	55,56	0,00	100,00	6,49	48,05	49,36	0,00	100,00
Fizik	f	4	11	25	0	40	3	19	15	0	37
	%	10,00	27,50	62,50	0,00	100,00	8,11	51,35	40,54	0,00	100,00
Kimya	f	5	5	27	0	37	3	12	19	0	34
	%	13,51	13,51	73,97	0,00	100,00	8,82	35,30	55,88	0,00	100,00
Biyoloji	f	4	1	17	1	23	4	3	16	1	24
	%	17,39	4,35	73,91	4,35	100,00	16,67	12,50	66,67	4,16	100,00
Toplam	f	43	66	213	5	327	40	103	189	8	340
	%	13,15	20,18	64,14	1,53	100,00	11,77	30,29	55,59	2,35	100,00
	X ²			26,84*					31,57**		

*p<0,05; **p<0,01

%64,14'ü, lise 3. sınıf öğretmenlerinin de %55,59'u üniversiteye girişin tek aşamalı olmasının, ders hazırlığına ayırdıkları zamanı hiç etkilemediğini; lise 2. sınıf öğretmenlerinin %20,18'i, lise 3. sınıf öğretmenlerinin %30,29'u ders hazırlığına daha az zaman ayırdıklarını; lise 2. sınıf öğretmenlerinin %13,15'i, lise 3. sınıf öğretmenlerinin %11,77'si de ders hazırlığına daha fazla zaman ayırdıklarını belirtmişlerdir. Buna göre her iki sınıf düzeyinde de üniversiteye girişin tek aşamalı olmasının öğretmenlerin yarısından fazlasının derslerine yaptığı hazırlığı etkilemediği; lise 2. sınıfta ÖSS'nin öğretmenlerin ders hazırlığına daha az zaman ayırmalarına yol açmasının lise 3. sınıfa göre daha az olduğu görülmektedir. Sınavın tek aşamaya indirilmesinden sonra ders hazırlığına daha fazla zaman ayırdığını belirtenlerin oranı lise 2. sınıfta en fazla tarih öğretmenlerine (%18,42); lise 3. sınıfta ise coğrafya öğretmenlerine

(%20,69) aittir. Ders hazırlığına daha az zaman ayırdığını belirtenler, lise 2. sınıfta en fazla matematik öğretmenleri (%33,33); lise 3. sınıfta ise fizik öğretmenleridir (%51,35).

Üniversiteye girişin tek aşamalı sınavla yapılmasının öğretmenlerin derslerde müfredata uymalarını nasıl etkilediğine ilişkin soruya verilen yanıtların sınıflara ve branşlara göre dağılımı Tablo 2'de yer almıştır.

Tablo 2'deki bulgulara göre, üniversiteye girişin tek aşamalı sınavla yapılmasının öğretmenlerin derslerde müfredata uymalarını ne yönde etkilediğine ilişkin hem lise 2. sınıf hem de lise 3. sınıf öğretmenlerinin verdikleri yanıtların branşlara göre dağılımı manidar farklılık göstermektedir. Lise 2. sınıf öğretmenlerinin %64,14'ü, lise 3. sınıf öğretmenlerinin %62,06'sı üniversiteye giriş sınavının tek aşamalı olmasının müfredata uymalarını olumsuz yönde etkilediklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu-

Tablo 2.
Tek Aşamalı Sınavın Öğretmenlerin Müfredata Uymasını Etkileme Durumu

		LİSE 2					LİSE 3				
		Olumlu	Hiç	Olumsuz	Boş	Toplam	Olumlu	Hiç	Olumsuz	Boş	Toplam
Türk Dili ve Edebiyatı	f	9	16	43	2	70	4	12	60	2	78
	%	12,86	22,86	61,43	2,86	100,00	5,13	15,38	76,92	2,57	100,00
Tarih	f	7	0	29	2	38	6	24	8	0	38
	%	18,42	0,00	76,32	5,26	100,00	15,79	63,16	21,05	0,00	100,00
Coğrafya	f	4	2	16	0	22	4	16	9	0	29
	%	18,20	9,10	72,70	0,00	100,00	13,79	55,17	31,04	0,00	100,00
Felsefe	f	1	4	11	0	16	3	6	14	0	23
	%	6,25	25,00	68,75	0,00	100,00	13,04	26,09	60,87	0,00	100,00
Matematik	f	9	27	45	0	81	1	16	60	0	77
	%	11,11	33,33	55,56	0,00	100,00	1,30	20,78	77,92	0,00	100,00
Fizik	f	4	11	25	0	40	1	6	30	0	37
	%	10,00	27,50	62,50	0,00	100,00	2,70	16,22	81,08	0,00	100,00
Kimya	f	5	5	27	0	37	4	8	21	1	34
	%	13,51	13,51	27,97	0,00	100,00	11,76	23,53	61,77	2,94	100,00
Biyoloji	f	4	1	17	1	23	2	13	9	0	24
	%	17,39	4,35	73,91	4,35	100,00	8,33	54,17	37,50	0,00	100,00
Toplam	f	43	66	213	5	327	25	101	211	3	340
	%	13,15	20,18	64,14	1,53	100,00	7,35	29,71	62,06	0,88	100,00
	X ²			26,84*					73,20**		

*p<0,05; **p<0,01

lara göre, üniversiteye girişin tek aşamalı sınavla yapılması lise 2. ve lise 3. sınıflarda müfredatı uygulamayı olumsuz yönde etkilemekte olduğu görülmektedir. Bu soruya verilen yanıtların branşlara göre dağılımı incelendiğinde ise, lise 2. sınıflarda, sınavın müfredata uymayı olumsuz yönde etkilediğini belirtenlerin oranı tarih öğretmenlerinde en yüksek (%76,32) iken, lise 3. sınıflarda fizik öğretmenlerinde (%81,08) en yüksektir.

Öğretmen Anketi'nde tek aşamalı sınavın öğretim faaliyetlerini sınava göre ayarlamaya yol açıp açmadığına ilişkin bir soru yer almış ve bu soruya verilen yanıtların sınıflara ve branşlara göre dağılımı Tablo 3'te yer almıştır.

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmenlerin ÖSS'nin sınıftaki öğretim faaliyetlerini sınava göre ayarlamaya yol açıp açmadığına ilişkin soruya verilen yanıtların dağılımını lise 2. sınıflarda branşlara göre manidar bir farklılık göstermezken, lise 3. sınıflarda manidar bir farklılık

göstermektedir. Lise 2. sınıf öğretmenlerinin %12,54'ü tamamen, %61,78'i kısmen sınıftaki öğretim faaliyetlerini ÖSS'ye göre ayarladıklarını belirtirken, lise 3. sınıf öğretmenlerinin %25,59'u tamamen, %54,41'i kısmen öğretim faaliyetlerini ÖSS'ye göre ayarladıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgular, ÖSS'nin lise 2. ve 3. sınıflarda, sınıflardaki öğretim faaliyetlerini kısmen etkilediğini göstermektedir. Lise 3. sınıfta, ÖSS'nin sınıftaki öğretim faaliyetini en çok etkilediği branşların sırasıyla kimya, fizik ve Türk dili ve edebiyatı dersleri olduğu görülmektedir.

ÖSS'nin öğretmenlerin dersin konularını bir tarafa bırakıp sınava hazırlık çalışmalarını yapmalarına yol açıp açmadığına ilişkin sorulara verilen yanıtların sınıflara ve branşlara göre dağılımı Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4'teki verilere göre, hem lise 2. sınıf hem de lise 3. sınıfta bu soruya verilen yanıtların branşlara göre

Tablo 3.

Tek Aşamalı Sınavın Öğretim Faaliyetlerinin Sınava Göre Ayarlanmasına Yol Açma Düzeyi

		LİSE 2					LİSE 3				
		Tamamen	Kısmen	Hiç	Boş	Toplam	Tamamen	Kısmen	Hiç	Boş	Toplam
Türk Dili ve Edebiyatı	f	10	50	10	0	70	26	42	6	4	78
	%	14,29	71,73	14,29	0,00	100,00	33,33	53,85	7,69	5,13	100,00
Tarih	f	2	24	12	0	38	2	24	12	0	38
	%	5,26	63,16	31,58	0,00	100,00	5,26	63,16	31,58	0,00	100,00
Coğrafya	f	4	13	5	0	22	8	16	5	0	29
	%	18,18	59,09	22,73	0,00	100,00	27,59	55,17	17,24	0,00	100,00
Felsefe	f	1	9	6	0	16	4	12	5	2	23
Grubu	%	6,25	56,25	37,50	0,00	100,00	17,39	52,17	21,74	8,70	100,00
Matematik	f	9	50	21	1	81	17	46	12	2	77
	%	11,11	61,73	25,93	1,23	100,00	22,08	59,74	15,58	2,60	100,00
Fizik	f	6	25	9	0	40	13	18	6	0	37
	%	15,00	62,50	22,50	0,00	100,00	35,14	48,65	16,21	0,00	100,00
Kimya	f	6	21	10	0	37	13	15	6	0	34
	%	16,21	56,76	27,03	0,00	100,00	38,24	44,12	17,64	0,00	100,00
Biyoloji	f	3	10	10	0	23	4	12	8	0	24
	%	13,04	43,48	43,48	0,00	100,00	16,67	50,00	33,33	0,00	100,00
Toplam	f	41	202	83	1	327	87	185	60	8	340
	%	12,54	61,78	25,38	0,00	100,00	25,59	54,41	17,65	2,35	100,00
	x ²			14,19					27,00*		

*p<0,05

dağılımları arasında manidar bir farklılık görülmemektedir. Lise 2. sınıf öğretmenleri arasında ÖSS'nin tamamen derste sınava hazırlık çalışmaları yapmalarına yol açtığını belirtenlerin oranı %7,34, kısmen yol açtığını belirtenlerin oranı %46,48, hiç yol açmadığını belirtenlerin oranı %44,65'dir. Lise 3. sınıflarda ise öğretmenlerin %14,70'i tamamen, %53,82'si kısmen ÖSS'nin dersin konularını bir tarafa bırakıp sınava hazırlık çalışmalarını yapmalarına yol açtığını belirtirken, %28,24'ü ÖSS'nin böyle bir duruma yol açmadığını belirtmişlerdir. Bu bulgular, ÖSS'nin lise 3. sınıfta daha fazla olmak üzere, kısmen de olsa öğretmenlerin yarıya yakın bir kısmı tarafından dersin konularını bir tarafa bırakıp sınava hazırlık çalışmalarına girişmelerine yol açtığını göstermektedir.

Araştırmanın buraya kadar elde edilen bulgularına göre, üniversiteye girişin tek aşamalı sınavla yapılmasının sınavdaki öğretim üzerinde bazı etkileri olduğu görül-

mektedir. Sınavın tek aşamalı yapılmasının etkilerinden biri, lise 2. ve 3. sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmının ÖSS'nin müfredata uymayı olumsuz yönde etkilediğini belirtmeleridir. Bunun yanı sıra, sınavın tek aşamalı olması kısmen de olsa öğretmenlerin yarısına yakın bir kısmı tarafından sınavdaki öğretim faaliyetlerini bu sınava göre ayarlamalarına ve dersin konularını bir tarafa bırakıp sınava hazırlık çalışmalarını yapmalarına yol açmıştır. Sınavın tek aşamalı olmasının müfredata uymayı olumsuz yönde etkilemesinin; sınavdaki öğretim faaliyetlerinin sınava göre ayarlanması ve derste sınava hazırlık çalışmalarına yer verilmesinin lise 3. sınıflarda daha fazla ortaya çıktığı görülmüştür. ÖSS'nin öğretmenlerin ders hazırlığı için ayırdıkları zamanı büyük ölçüde etkilemediği görülmüştür. Ancak ders hazırlığına daha az zaman ayırma, lise 3. sınıf öğretmenlerinde lise 2. sınıf öğretmenlerinden daha fazladır. ÖSS, lise 2. ve 3. sınıfta, tarih dersi öğretmenlerinin büyük bir kısmının ders

Tablo 4.
Tek Aşamalı Sınavın Derste Sınava Hazırlık Çalışmaları Yapmalarına Yol Açıp Açmadığı

		LİSE 2				Toplam	LİSE 3				Toplam
		Tamamen	Kısmen	Hiç	Boş		Tamamen	Kısmen	Hiç	Boş	
Türk Dili ve Edebiyatı	f	6	39	25	0	70	15	45	14	4	78
	%	8,57	55,71	35,42	0,00	100,00	19,23	57,69	17,95	5,13	100,00
Tarih	f	2	15	21	0	38	3	18	16	1	38
	%	5,26	39,47	55,27	0,00	100,00	7,89	47,37	42,11	2,63	100,00
Coğrafya	f	1	11	8	2	22	4	12	11	2	29
	%	4,54	50,00	36,36	9,00	100,00	13,79	41,38	37,93	6,90	100,00
Felsefe	f	1	7	8	0	16	2	12	9	0	23
Grubu	%	6,25	43,75	50,00	0,00	100,00	8,70	52,17	39,13	0,00	100,00
Matematik	f	6	43	30	2	81	9	45	21	2	77
	%	7,41	53,08	37,04	2,47	100,00	11,69	58,44	27,27	2,60	100,00
Fizik	f	2	16	21	1	40	7	21	7	2	37
	%	5,00	40,00	52,50	2,50	100,00	18,92	56,76	18,92	5,40	100,00
Kimya	f	4	15	18	0	37	9	17	8	0	34
	%	10,81	40,54	48,65	0,00	100,00	26,47	50,00	23,53	0,00	100,00
Biyoloji	f	2	6	15	0	23	1	13	10	0	24
	%	8,70	26,08	65,22	0,00	100,00	4,17	54,17	41,66	0,00	100,00
Toplam	f	24	152	146	5	327	50	183	96	11	340
	%	7,34	46,48	44,65	1,53	100,00	14,70	53,82	28,24	3,24	100,00
	χ^2		13,13					20,73			

hazırlığına ayırdığı zamanı etkilemezken, lise 2. sınıfta matematik dersi öğretmenlerinin, lise 3. sınıfta ise fizik dersi öğretmenlerinin ders hazırlığına daha az zaman ayırdıkları görülmektedir.

Tek Aşamalı Sınavın Öğrenciler Üzerindeki Etkisi

Öğretmen Anketi'nde, tek aşamalı sınavın öğrencileri nasıl etkilediği konusunda öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla üç soru yer almıştır. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerini lise 2. ve lise 3. sınıf öğrencileri için ayrı ayrı belirtmeleri istenmiştir.

Öğretmenlerin sınavın tek aşamalı olmasının öğrencilerin dershaneye olan taleplerini azalttığı konusundaki görüşlerinin sınıflara göre dağılımı Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5'te, öğretmenlerin tek aşamalı sınavın öğrencilerin dershaneye olan taleplerini azalttığı konusundaki görüşleri sınıflara göre manidar bir farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin %70'e yakın bir kısmı, sınavın tek aşamalı olmasının öğrencilerin dershaneye olan taleplerini azaltmadığı görüşündedirler.

Tablo 5.

Tek Aşamalı Sınavın Dershaneye Olan Talebi Azalttığı Görüşüne Katılma

		SINIFLAR	
		Lise 2	Lise 3
Tamamen Katılıyorum	f	7	7
	%	1,71	1,71
Katılıyorum	f	24	24
	%	5,85	5,85
Kararsızım	f	16	8
	%	3,90	1,95
Katılmıyorum	f	156	154
	%	38,04	37,56
Kesinlikle Katılmıyorum	f	126	140
	%	30,73	34,15
Boş	f	86	77
	%	20,97	18,78
Toplam	f	410	410
	%	100,00	100,00
	χ^2	3,31	

Öğretmen Anketinde yer alan, tek aşamalı sınavın öğrencilerin derslerine ayırdığı çalışma zamanını azalttığı görüşünü yoklayan soruya verilen yanıtların sınıflara göre dağılımı Tablo 6'da yer almaktadır.

Öğretmenlerin, ÖSS'nin öğrencilerin ders çalışma zamanını azalttığına ilişkin görüşleri sınıflara göre manidar farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin, lise 2. sınıf öğrencileri için bu görüşe katılma (toplam %36,83) ve katılmama (toplam %37,07) oranları birbirine yakınken; lise 3. sınıf için öğretmenlerin toplam %48,78'i bu görüşe katılmakta, toplam %28,54'ü katılmamaktadır. Bu bulgular, öğretmenlerin tek aşamalı sınavın daha çok lise 3. sınıf öğrencilerinin ders çalışma zamanını azalttığı görüşünde olduklarını göstermektedir.

Öğretmen Anketi'nde yer alan, tek aşamalı sınavın öğrencilerin okul başarılarını azalttığı görüşünü yoklayan soruya verilen yanıtların sınıflara göre dağılımı Tablo 7'de yer almaktadır.

Öğretmenlerin, ÖSS'nin öğrencilerin okul başarılarını azalttığı konusundaki görüşleri sınıflara göre manidar farklılık göstermektedir. Öğretmenler, ÖSS'nin lise 2. sınıf öğrencilerinin okul başarılarını azalttığı görüşüne toplam %32,93 oranında katılırken, %39,76 oranında katılmadıklarını belirtmişlerdir. Lise 3. sınıf öğrencileri için ise bu görüşe katılma oranı toplam %46,06, katılma-

Tablo 6.

Tek Aşamalı Sınavın Ders Çalışma Zamanını Azalttığı Görüşüne Katılma

		SINIFLAR	
		Lise 2	Lise 3
Tamamen Katılıyorum	f	65	94
	%	15,85	22,93
Katılıyorum	f	86	106
	%	20,98	25,85
Kararsızım	f	20	14
	%	4,88	3,41
Katılmıyorum	f	120	82
	%	29,27	20,00
Kesinlikle Katılmıyorum	f	32	35
	%	7,80	8,54
Boş	f	87	79
	%	21,22	19,27
Toplam	f	410	410
	%	100,00	100,00
	χ^2	15,62**	

**p<0,01

Tablo 7.

Tek Aşamalı Sınavın Öğrencilerin Okul Başarılarını Azalttığı Görüşüne Katılma

		SINIFLAR	
		Lise 2	Lise 3
Tamamen Katılıyorum	f	45	60
	%	10,98	14,63
Katılıyorum	f	90	129
	%	21,95	31,46
Kararsızım	f	24	12
	%	5,85	2,94
Katılmıyorum	f	130	104
	%	31,71	25,36
Kesinlikle Katılmıyorum	f	33	31
	%	8,05	7,56
Boş	f	88	74
	%	21,46	18,05
Toplam	f	410	410
	%	100,00	100,00
	χ^2	15,48**	

**p<0,01

ma oranı da %32,92'dir. Bu bulgular, öğretmenlerin tek aşamalı sınavın daha çok lise 3. sınıf öğrencilerinin başarılarını azalttığı görüşünde olduklarını göstermektedir.

Araştırmanın bu bölümünden elde edilen bulgular özetlenecek olursa, öğretmenlerin ağırlıklı olarak ÖSS'nin öğrencilerin dershaneye olan taleplerini azaltmadığı ve lise 3. sınıflarda öğrencilerin ders çalışma zamanını azalttığı ve okul başarılarını düşürdüğü görüşünde oldukları görülmektedir.

Tek Aşamalı Sınav Hakkında Bazı Görüşler

Öğretmen Anketi'nde, öğretmenlerin tek aşamalı sınav hakkındaki görüşlerini yoklayan beş soru yer almıştır.

Öğretmenlere, sınavın tek aşamaya indirilmesinin, sınav sorularının okuttukları dersle olan ilişkisini azalttığı konusundaki görüşlerini yoklayan bir soruya yer verilmiştir. Bu soruya verilen yanıtların sınıflara ve branşlara göre dağılımları Tablo 8'de gösterilmiştir.

Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtların dağılımı lise 2. ve 3. sınıflar için branşlara göre manidar farklılık göstermektedir. Lise 2. sınıf öğretmenlerinin toplam %57,19'u, tek aşamalı sınavda yer alan soruların lise dersleri ile ilişkisinin iki aşamalı sınava göre azaldığı

Tablo 8
Öğretmenlerin Tek Aşamalı Sınavda Sınav Sorularının Derslerle Olan İlişkisinin Azaldığı Görüşüne Katılma Düzeyleri

DERSLER		LİSE 2							LİSE 3						
		A	B	C	D	E	Boş	Toplam	A	B	C	D	E	Boş	Toplam
Türk Dili ve Edebiyatı	f	26	31	1	9	2	1	70	35	28	0	8	3	4	78
	%	37,14	44,28	1,43	12,86	2,86	1,43	100,00	44,87	35,90	0,00	10,26	3,85	5,12	100,00
Tarih	f	2	6	4	20	5	1	38	2	5	3	24	4	0	38
	%	5,26	15,79	10,53	52,63	13,16	2,63	100,00	5,26	13,16	7,89	63,16	10,53	0,00	100,00
Coğrafya	f	2	5	0	13	2	0	22	2	11	1	11	4	0	29
	%	9,09	22,73	0,00	59,09	9,09	0,00	100,00	6,90	37,93	3,45	37,93	13,79	0,00	100,00
Felsefe	f	4	5	1	3	3	0	16	6	8	0	4	5	0	23
	%	25,00	31,25	6,25	18,75	18,75	0,00	100,00	26,09	34,78	0,00	17,39	21,74	0,00	100,00
Matematik	f	38	20	3	17	3	0	81	43	18	1	9	6	0	77
	%	46,91	24,69	3,71	20,99	3,70	0,00	100,00	55,84	23,38	1,30	11,69	7,79	0,00	100,00
Fizik	f	7	17	0	12	4	0	40	17	16	0	2	2	0	37
	%	17,50	42,50	0,00	30,00	10,00	0,00	100,00	45,94	43,24	0,00	5,41	5,41	0,00	100,00
Kimya	f	6	15	2	10	4	0	37	17	10	2	3	2	0	34
	%	16,22	40,54	5,41	27,03	10,80	0,00	100,00	50,00	29,41	5,88	8,23	5,88	0,00	100,00
Biyoloji	f	1	2	1	12	7	0	23	1	5	1	10	7	0	24
	%	4,35	8,70	4,35	52,17	30,43	0,00	100,00	4,16	20,83	4,17	41,67	29,17	0,00	100,00
Toplam	f	86	101	12	96	30	2	327	123	101	8	71	33	4	340
	%	26,30	30,89	3,67	29,36	9,17	0,01	100,00	36,18	29,71	2,35	20,88	9,71	1,17	100,00
	x2				101,96**							129,28**			

**p<0,01

A: Tamamen Katılıyorum

B: Katılıyorum

C: Kararsızım

D: Katılmıyorum

E: Kesinlikle Katılmıyorum

görüşüne katıldıklarını belirtirken, toplam %38,53'ü bu görüşe katılmadıklarını belirtmektedirler. Lise 2. sınıf öğretmenleri arasında Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin yaklaşık %80'i ile matematik dersi öğretmenlerinin yaklaşık %70'i, sınavın tek aşamalı olmasının sınavda yer alan soruların dersleri ile olan ilişkisini azalttığı görüşünde iken, biyoloji öğretmenlerinin yaklaşık %80'i ile tarih ve coğrafya öğretmenlerinin yaklaşık %65'i bu görüşe katılmamaktadırlar. Lise 3. sınıf öğretmenlerinin %65,99'u sınavın tek aşamalı olmasının, sınavda yer alan soruların dersleri ile olan ilişkisini azalttığı görüşünde iken, %30,59'u bu görüşe katılmamaktadırlar. Li-

se 3. sınıf öğretmenleri arasında fizik öğretmenlerinin yaklaşık %85'i ile Türk dili ve edebiyatı, matematik ve kimya öğretmenlerinin yaklaşık %80'i, sınavın tek aşamalı olmasının sınavda yer alan soruların dersleri ile olan ilişkisini azalttığı görüşünde iken, biyoloji ve tarih öğretmenlerinin yaklaşık %70'i bu görüşe katılmamaktadırlar.

Öğretmenlere, sınavın tek aşamalı olmasının lisedeki öğretimi genel olarak olumsuz yönde etkilediği görüşü hakkında sorulan soruya verilen yanıtların dağılımı Tablo 9'dadır.

Tablo 9.
Tek Aşamalı Sınavın Lisedeki Öğretimi Genel Olarak Olumsuz Yönde Etkilediği

	f	%
Tamamen Katılıyorum	115	28,05
Katılıyorum	131	31,95
Kararsızım	23	5,61
Katılmıyorum	101	24,64
Kesinlikle Katılmıyorum	39	9,51
Boş	1	0,24
Toplam	410	100,00

Bu soruya ilişkin görüşlerin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin yaklaşık %60'ı üniversiteye giriş sınavının tek aşamalı olmasının liselerdeki öğretimi genel olarak olumsuz yönde etkilediği görüşüne katılırken, yaklaşık %35'i katılmadığını, %5'i de kararsız olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğunluğunun, sınavın tek aşamalı olmasının liselerdeki öğretimi olumsuz yönde etkilediği görüşünde oldukları görülmektedir.

Üniversiteye giriş sınavının tek aşamalı olmasının, sınavın öğrenciler üzerindeki psikolojik baskıyı azalttığı görüşü hakkında ki soruya öğretmenlerin verdiği yanıtların dağılımı Tablo 10'da yer almaktadır.

Tek aşamalı sınavın öğrenciler üzerinde sınavın psikolojik baskısını azalttığı görüşünü yoklayan soruya verilen yanıtların dağılımlarına bakıldığında, öğretmenlerin %34,31'inin bu görüşe katıldığı, %8'inin bu konuda kararsız olduğu ve %55,15'inin de katılmadığı görülmektedir. Bu bulgulardan, öğretmenlerin yarıya yakın bir kısmının tek aşamalı sınavın öğrenciler üzerinde sınavın psikolojik baskısını azaltmadığı görüşünde oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 10.
Tek Aşamalı Sınavın Öğrenciler Üzerinde Sınavın Psikolojik Baskısını Azalttığı

	f	%
Tamamen Katılıyorum	47	11,46
Katılıyorum	106	22,85
Kararsızım	33	8,05
Katılmıyorum	141	34,39
Kesinlikle Katılmıyorum	81	19,76
Boş	2	0,49
Toplam	410	100,00

Üniversiteye giriş sınavının tek aşamalı olmasının, öğrencilerin lisedeki derslerine ilgisini azalttığı görüşü hakkında ki soruya öğretmenlerin verdiği yanıtların dağılımı Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11.
Tek Aşamalı Sınavın Öğrencilerin Derslere Olan İlgisini Azalttığı

	f	%
Tamamen Katılıyorum	111	27,08
Katılıyorum	154	37,56
Kararsızım	16	3,90
Katılmıyorum	93	22,68
Kesinlikle Katılmıyorum	34	8,29
Boş	2	0,49
Toplam	410	100,00

Tek aşamalı sınavın öğrencilerin derslere olan ilgisini azalttığı görüşüne ilişkin soruların soruya verilen yanıtların dağılımına bakıldığında, öğretmenlerin %57,64'ünün bu görüşe katıldıkları, %3,90'ının bu konuda kararsız oldukları ve %30,97'sinin de bu görüşe katılmadıkları görülmektedir. Öğretmenlerin yarıya yakın bir kısmının ÖSS'nin öğrencilerin lise derslerine olan ilgisini azalttığı görüşündedirler.

Üniversiteye giriş sınavının tek aşamalı olmasının, seçme ve yerleştirme kararlarını daha elverişli hale getirdiği görüşü hakkında ki soruya öğretmenlerin verdiği yanıtların dağılımı Tablo 12'de yer almaktadır.

Tablo 12'deki dağılıma bakıldığında, öğretmenlerin %40,49'unun tek aşamalı sınavla yapılan seçme ve yerleştirme kararlarının iki aşamalı sınava göre daha elverişli olduğu görüşünde, %20,73'ünün kararsız olduğu ve %37,54'ünün de bu görüşe katılmadığı görülmektedir.

Tablo 12.
Tek Aşamalı Sınavla Seçme ve Yerleştirme Kararlarının Daha Elverişli Hale Geldiği

	f	%
Tamamen Katılıyorum	37	9,03
Katılıyorum	129	31,46
Kararsızım	85	20,73
Katılmıyorum	98	23,90
Kesinlikle Katılmıyorum	60	14,64
Boş	1	0,24
Toplam	410	100,00

Öğretmenlerin tek aşamalı sınavla yapılan seçme ve yerleştirme kararlarının iki aşamalı sınava göre daha elverişli olduğu görüşüne katılma ve katılmama oranlarının birbirine oldukça yakın olduğu ve kararsızların oranının da bu bölümdeki sorulara verilen yanıtlara göre oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Öğretmenler arasında bu konuda bir görüş birliği olmadığı izlenimi edinilmektedir.

Araştırmanın bu bölümüne ilişkin bulgular genel olarak incelendiğinde, öğretmenlerin yarısından çoğunun, sınavın tek aşamaya indirilmesinin, sınavda yer alan sorularla okuttukları dersler arasındaki ilişkinin azalmasına yol açtığı görüşüne katıldıkları görülmektedir. Bu oran, lise 3. sınıf öğretmenlerinde lise 2. sınıflardan daha fazladır. Lise 2. sınıfta en fazla Türk dili ve edebiyatı dersi ile matematik dersi öğretmenleri; lise 3. sınıfta ise en fazla fizik, Türk dili ve edebiyatı, matematik ve kimya öğretmenleri bu görüştedirler. Sınavın tek aşamalı olmasının dersleriyle ilişkisini azalttığı görüşüne katılmayan branş öğretmenleri lise 2. sınıfta en fazla biyoloji, tarih ve coğrafya öğretmenleri; 3. sınıfta en fazla biyoloji ve tarih öğretmenleridir. Bunun yanı sıra, sınıf farkı gözetmeksizin öğretmenlerin büyük çoğunluğu, sınavın tek aşamalı olmasının liselerdeki öğretimi genel olarak olumsuz yönde etkilediği, sınavın tek aşamalı olmasının öğrenciler üzerindeki sınavın psikolojik baskısını azaltmadığı ve öğrencilerin derslere olan ilgisini azalttığı görüşünde oldukları görülmektedir. Tek aşamalı sınav ile daha elverişli seçme ve yerleştirme kararları verildiği görüşüne öğretmenlerin katılma ve katılmama oranları yaklaşık olarak birbirlerine eşittir.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, öğretmenlerin önemli bir kısmının, üniversiteye giriş sınavının ortaöğretim 2. ve 3. sınıflarında müfredata uymayı olumsuz yönde etkilediğini düşündükleri ve öğretmenlerin kısmen de olsa öğretim faaliyetlerini bu sınava göre ayarlamalarına yol açtığını göstermiştir. Bu etkiler, lise 3. sınıfta lise 2. sınıfa göre daha fazla görünmektedir. Öğretmenler, sınavın tek aşamaya indirilmesinin öğrencilerin beklenildiği gibi dershaneye olan taleplerini azaltmadığı, tek aşamalı sınavın lise 3. sınıfların ders başarılarında düşmeye yol açtığı ve okul başarılarını

düşürdüğü görüşündedirler. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, lise 3. sınıflarda daha fazla olmak üzere, sınavın tek aşamaya indirilmesi ile birlikte sınavda sorulan sorularla okuttukları dersler arasındaki ilişkinin azaldığını belirtmişlerdir. Bu azalmanın, lise 2. sınıfta en fazla Türk dili ve edebiyatı ile matematik derslerinde; lise 3. sınıflarda da fizik, Türk dili ve edebiyatı, matematik ve kimya derslerinde olduğu belirtilmiştir. Baykul (1990)'un araştırmasında, ortaöğretim öğretmenlerinin önemli bir kısmının ÖSS'deki soruları ders kitapları ve derslerde gerçekleşen öğrenmelerle ilişkili buldukları, ancak dikkate değer ölçüde farklı görüşte olan öğretmenlerin de olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, sınavın tek aşamalı olmasının okullardaki öğretimi olumsuz yönde etkilediği, öğrenciler üzerindeki psikolojik baskının azalmadığı ve öğrencilerin derslere olan ilgisinin azaldığı görüşündedirler.

Bu bulgular, öğretmenlerin üniversiteye giriş sınavının tek aşamaya indirilmesinin ortaöğretim ve öğrenciler üzerinde olumsuz etkilerinin bulunduğu görüşünde olduklarını göstermektedir. Bu etkileri giderici önlemlerin alınabilmesi için, daha ayrıntılı araştırmalar yapılabilir. Sınav sorularının ortaöğretim dersleriyle olan ilişkisi belirlendikten sonra, ortaöğretim dersleri ile ÖSS'nin ilişkisinin artırılması yönünde çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmalar, öğretmenlerin müfredata uymasına olumlu katkıda bulunurken, sınıfta ÖSS için ders zamanı ayarlamalarını ya da öğretim faaliyetlerini sınava göre ayarlamalarını da ortadan kaldıracaktır.

Kaynakça

- Baykul, Y. (1990). *İlkokul beşinci sınıftan lise ve dengi okulların son sınıflarına kadar matematik ve fen derslerine karşı tutumunda görülen değişimler ve öğrenci seçme sınavındaki başarı ile ilgili olduğu düşünülen bazı faktörler*. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları No: 1.
- Dökmen, Ü. (1992). *T.C. Yükseköğretim kurulu öğrenci seçme ve yerleştirme merkezi, kuruluşu, gelişmesi, çalışması*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- ÖSYM (1988). *The system of student selection and placement in higher education institutions in turkey*. Bilkent, Ankara: Meteksan A.Ş.
- ÖSYM (1999). *Öğrenci seçme sınavı kılavuzu*. Ankara: Meteksan A.Ş.
- Ünver Ö. & Gangam H. (1986). *Uygulanmalı istatistik yöntemler*. Ankara.

Geliş	20 Kasım 2002
İnceleme	25 Kasım 2002
Kabul	12 Mayıs 2003